

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/15307,Brzewska-Mastalska-Krystyna.html>
2023-09-27, 06:24

Brzewska-Mastalska Krystyna

Krystyna Brzewska-Mastalska, ur. 26 VII 1925 w Ulanowie k. Stalowej Woli, zm. 10 I 2017 w Krakowie. Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, kierunek historia sztuki (1952).

1939 sanitariuszka w kampanii wrześniowej. Od końca 1941 sanitariuszka i łączniczka w NOW, nast. 1942–1945 w AK. Uczestniczka tajnych kompletów w gimnazjum i konserwatorium w Krakowie. Dorywczo zatrudniona w prywatnych sklepach tamże. Od 1944 kolporterka ulotek i książek (gł. środowisk narodowych), m.in. Feliksa Konecznego, Romana Dmowskiego, Jędrzeja Giertycha, Wacława Sobieskiego. VII 1944 uczestniczka akcji przewiezienia rannego partyzanta Zdzisława Muchy z Krakowa do Stalowej Woli. Od I 1945 (po powrocie do Krakowa) w Narodowym Zjednoczeniu Wojskowym, od II w Organizacji Wewnętrznej. III 1945 uczestniczka tzw. kursu ideologicznego dla członków Stronnictwa Narodowego. 4 VII 1946 zatrzymana, 5 VII aresztowana w Trzebieszowicach k. Kłodzka przez WUBP we Wrocławiu po odkryciu w jej mieszkaniu nielegalnej radiostacji SN. Osadzona w areszcie WUBP we Wrocławiu, od 19 VII w AŚ MBP przy ul. Rakowieckiej w Warszawie, 19 III 1947 umorzenie postępowania przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie (kara, jaka jej groziła, podlegałaby darowaniu na mocy amnestii), 28 III zwolniona z aresztu. 1947 w Państwowym Urzędzie Repatriacyjnym w Kłodzku, w komisji zajmującej się inwentaryzacją poniemieckich majątków. VIII 1947–1948 prace dorywcze w Krakowie. 1951–1952 kasjerka w Centrali Aptek Społecznych tamże. 30 VIII 1952 w czasie przesłuchania pozyskana do współpracy przez Wydz. III WUBP w Krakowie jako TW Baśka. 30 XII 1953 wyeliminowana z sieci informatorów z powodu braku podjęcia realnej współpracy. 3 VII 1953 zatrzymana, 4 VII aresztowana na wniosek Wojskowej Prokuratury Rejonowej

Miejsce urodzenia Ulanów

Data urodzenia 26-07-1925

Miejsce śmierci Kraków

Data śmierci 10-01-2017

w Krakowie za ujawnienie (X 1952) tajemnicy dot. swojej współpracy z organami bezpieczeństwa publicznego znajomemu i członkom rodziny. Osadzona w AŚ w Krakowie. 24 XI 1953 skazana przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie na 3 lata pozbawienia wolności, na mocy amnestii wyrok zmniejszono do 1 roku i 6 mies. Osadzona w ZK w Krakowie, od 6 III 1954 w Lesznie (przez trzy tygodnie zatrudniona jako świetlicowa w gospodarstwie rolnym przy tamtejszym więzieniu, nast. umieszczona w izbie chorych na obserwacji lekarskiej), od 15 IV 1954 w Poznaniu, od 31 VII 1954 w Grudziądzu (pracowała w więziennej intrologatorni). 12 X 1954 zwolniona warunkowo. 1956–1959 bibliotekarka, nast. zaopatrzeniowiec w Zjednoczeniu Robót Inżynierskich w Krakowie, 1959–1961 referentka zaopatrzenia w Robotniczej Spółdzielni Pracy Wyrobów Chemicznych Spoiwo, 1961–1967 prace chałupnicze (dziewiarstwo) w Spółdzielni Pracy Tkaczy i Dziewiarzy/Spółdzielni Pracy Rzemieślnik, 1967–1975 sprzedawczyni, asystentka antykwariusza, antykwariuszka, kierownik salonu nr 4 w Przedsiębiorstwie Państwowym Desa Dzieła Sztuki i Antyki Delegatura w Krakowie. W l. 60. i 70. organizatorka i kolporterka wydawnictw niezależnych, m.in. pisma „Spotkania. Niezależne pismo młodych katolików” i ulotek. 1968–1975 członek Klubu Miłośników Teatru w Krakowie. Ponadto prace społeczne w Stowarzyszeniu Historyków Sztuki tamże. 10 VI 1975 aresztowana na 9 mies. przez Wydz. Dochodzeniowo-Śledczy KW MO w Krakowie, oskarżona o malwersacje w Desie, osadzona w areszcie KM MO przy ul. Siemiradzkiego w Krakowie i AŚ w Myślenicach, zwolniona z pracy. Skazana przez sąd w Krakowie na 1 rok i 6 mies. pozbawienia wolności w zawieszeniu. Ponadto przez Wydz. do Walki z Przestępstwami Gospodarczymi KW MO w Krakowie podejrzewana o nielegalny obrót i handel dziełami sztuki, co było powodem odmów wydania paszportu w l. 70. i 80. Od 1976 na rencie. W l. 70. i 80. organizatorka i właścicielka biblioteki wydawnictw niezależnych przy ul. św. Sebastiana w Krakowie.

Od IX 1980 współpracownik MKZ w Krakowie (m.in. rejestrowała koła „S”), organizatorka i kolporterka

wydawnictw niezależnych, m.in. „Gońca Małopolskiego” i ulotek. XI 1980–I 1981, podczas pobytu w Belgii i Francji, organizatorka materiałów drukarskich i pieniędzy dla „S”, przedstawicielka małopolskiej „S”. 1981 koordynatorka dystrybucji darów z zagranicy (odpowiedzialna za magazyny z żywnością i odzieżą) w zakładach pracy. Od II 1981 w Sekcji Warunków Pracy, Płacy i Spraw Socjalnych MKZ/ZR Małopolska, organizatorka Koła Rencistów i Emerytów „S” przy ZR oraz Koła Kombatantów AK przy „S” w Małopolsce (z Wiesławem Żakowskim, Walerianem Gołuńskim, Włodzimierzem Żychowiczem, Jerzym Wesołowskim), członek Tymczasowej KKK „S” z ramienia Krajowej Rady Sekcji Emerytów i Rencistów „S”.

13–15 XII 1981 w punkcie informacyjnym „S” w Collegium Novum UJ. 22 XII 1981 podczas rozmowy ostrzegawczej podpisała tzw. deklarację lojalności. 1982 współpraca z osobami zajmującymi się pomocą dla rodzin internowanych i uwięzionych zorganizowanymi przy kościele oo. Dominikanów w Krakowie, m.in. z o. Władysławem Skrzydlewskim i o. Janem Andrzejem Kłoczowskim, a także z Arcybiskupim Komitetem Pomocy Więźniom i Internowanym przy krakowskiej kurii. 1982–1989 organizatorka i kolporterka podziemnych wydawnictw, m.in. pism „Szczerbiec”, „Hutnik”, drukarz i kolporterka ulotek, okolicznościowych kart i kopert. W l. 80. zw. z działaczami narodowymi (m.in. z W. Gołuńskim, W. Żychowiczem), wielokrotnie wzywana na rozmowy ostrzegawcze. Od 1983 w Polskim Związku Katolicko-Społecznym, w l. 80. prowadziła sekretariat krakowskiego oddziału. 1987–1989 w Stowarzyszeniu Odpowiedzialność i Czyn w Krakowie. 1987–1995 organizatorka pomocy materialnej dla Polaków w Lidzie (ZSRR/Białoruś).

1989–2004 w SN, członek Komitetu Politycznego i Konwentu Seniorów, wiceprzew. prezydium Komitetu Głównego, sekretarz Okręgu Krakowskiego. 1990 inicjatorka i organizatorka pisma „Obowiązki Polaków”, od 1991 w Instytucie Historycznym im. Romana Dmowskiego w Warszawie. 17–18 VII 1992 współorganizatorka konferencji naukowej „O Katolickie Państwo Narodu Polskiego” w Krzeszowicach k. Krakowa. 2004–2007 w SN – Organizacji

Politycznej Narodu.

Mianowana na stopień podporucznika WP (2000). III 1953–VII 1957 rozpracowywana przez Wydz. III WUBP/KdsBP/KW MO w Krakowie w ramach wstępno-agencyjnego rozpracowania, nast. sprawy agenturalno-grupowej krypt. Rozwódka; VII 1957–III 1960 przez Wydz. III KW MO w Krakowie w ramach sprawy ewidencyjno-obserwacyjnej; X 1981–18 VIII 1983 przez Wydz. IIIA/V KW MO/WUSW w Krakowie w ramach SOS krypt. Baśka.

Sławomir Chmura

[Kraków, Region Małopolska](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)